

Het 19e eeuwse Nederlands-Indië
en de natuur

RN
4/2/89

Aquarellen van Verhuell in twee musea

Rotterdam — Ongeveer 150 prenten uit de collectie die in de collectie van de marine-officier Quirinus Maurits Rudolph Verhuell (1787-1860) in de eerste helft van de 19e eeuw over (vooral) de natuur en de verre wereld buiten Nederland heeft gemaakt, worden vanaf dit weekeinde gedurende enkele maanden in twee Rotterdamse musea geëxposeerd. Dat gebeurt onder de titel 'Vreemde en treffende natuurtonelen'.

In het Maritiem Museum 'Prins Hendrik' hangen alle 107 aquarellen die Verhuell tussen 1816 en 1819 in Nederlands-Indië heeft gemaakt; de ideeën daarvoor heeft hij opgedaan tijdens een reis die hij in die jaren aan boord van het lineschip Admiraal Evertsen door de archipel heeft gemaakt.

Op de terugreis verongeluktte zijn schip bij het eiland Diego Garcia in de Indische Oceaan. Verhuell verloor bij dit ongeluk het grootste deel van zijn schetsen. In Nederland heeft hij de meeste aquarellen toen uit z'n hoofd weer op papier gezet. Landschappen, mensen, gebeurtenissen op Java, Celebes, Amboina en tal van andere eilanden: Verhuell heeft ze op een boeiende wijze en uiterst kleurrijk uitgebeeld. Elke prent vertelt een eigen verhaal uit een historisch interessant verleden.

Rondom deze schitterende aquarellen, die eigendom zijn van het museum, zijn ook een aantal Indische attributen en wat voorwerpen plus afbeeldingen uit Verhuells persoonlijke leven opgesteld. Het museum heeft de 107 prenten destijds van Verhuells zoon Alexander ten geschenke gekregen. Deze vond dat ze thuis hoorden in de Maasstad, omdat zijn vader een belangrijk deel van zijn leven in Rotterdam heeft doorgebracht. Maurits Verhuell was van 1842

tot 1850 onder meer directeur van de Rotterdamse marine-werf. In het begin van de jaren veertig van de vorige eeuw was hij ook één van de initiatiefnemers van een 'scheepsmodelkamer' in het gebouw van de Koninklijke Nederlandsche Yacht-Club aan de Willemskade, waaruit later het maritiem museum is voortgekomen.

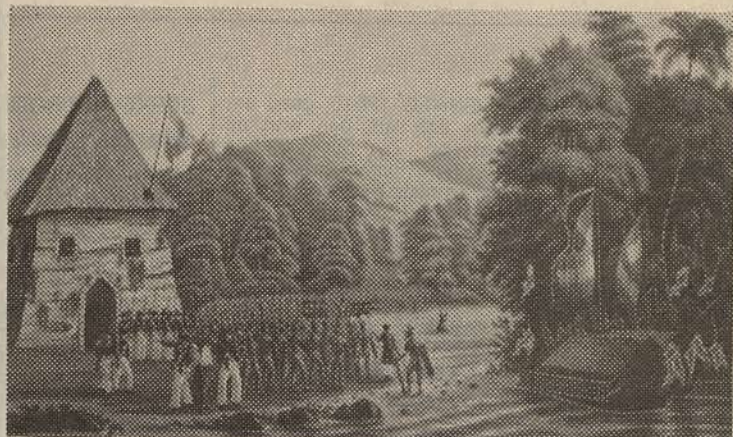
Verhuell heeft zelf ooit gezegd dat hij zijn aquarellen maakte om ook de 'thuisblijvers' te kunnen laten genieten van wat hij zag en bovendien omdat hij als godsdienstig iemand de plicht voelde de natuur zo getrouw mogelijk uit te beelden.

In het Natuurmuseum aan de Westzeedijk (het vroegere gebouw van de Volksuniversiteit) komt een gedeelte van het natuur-historische werk van Verhuell aan bod. Er zijn daar 41 aquarellen tentoongesteld uit de collectie van het Arnhemse Gemeentemuseum: uiterst natuurgetrouwe tekeningen van bloemen, planten, vlinders, vissen, schelpen en ook landschappen. Arnhem was de stad waar Verhuell overleed.

Op een bijzonder aardige manier heeft het Natuurmuseum bij de aquarellen een aantal 19e eeuwse fauna-ratiteiten en ook wat levende planten opgesteld. Tevens staat er een skelet van een griend, een grote vis die in april 1825 op het eiland Tholen aanspoelde en die enkele dagen later ter plekke door Verhuell werd getekend.

Vice-admiraal C.H.E. Brainich von Brainich Feith, bevelhebber der zeestrijdkrachten en tevens chef van de marinestaf, heeft de beide exposities vanmiddag (in het maritiem museum) officieel geopend.

De expositie in 'Prins Hendrik', die de ondertitel 'Nederlandsch-Indië door de ogen van Maurits Verhuell' heet, loopt tot en met 29 oktober. Die in het Natuurmuseum ('De natuur op aquarellen van Maurits Verhuell') is tot en met 19 mei te zien.

• Verhuell heeft op deze aquarel de executie uitgebeeld van een opstandelingenleider. Het gebeurde op het kleine eiland Noessa Laut, naast het fortje Beverwijk.